

Evropská unie a politika rozšíření

(Vztah k Turecku a zemím západního Balkánu)

Hlavní body agendy SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky a vnějších vztahů EU)

Obsah:

<i>EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ</i>	4
PAŘÍŽSKÝ SUMMIT K BALKÁNU	4
K VÝVOJI V TURECKU	5
<i>HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU</i>	7
K BLÍZKOVÝCHODNÍMU MÍROVÉMU PROCESU	7
SPOLEČNÉ SDĚLENÍ ESVČ A KOMISE O PODPOŘE REFORMY BEZPEČNOSTNÍHO SEKTORU VE TŘETÍCH ZEMÍCH	8
SPOLUPRÁCE EU-NATO	9
ESVČ K JIŽNÍMU SÚDÁNU	10
ZASEDÁNÍ RADY: AFGHÁNISTÁN, PÁKISTÁN, ČÍNA	11
EU-ASEM SETKÁNÍ	12

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	ŘADA: Přehled SZBP
Název: Evropská unie a politika rozšíření; Hlavní body agendy SZBP EU; Dokumenty SZBP EU	Typ řady: online
Autoři: Kuta, M.	URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2
Číslo: Přehled SZBP č. 07/2016	První vydání řady: leden 2005
Datum: červenec 2016	Frekvence vydání řady: měsíčně
Klíčová slova: ESVČ/EEAS, SZBP, SBOP, EUGS	Zaměření: přehledy Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU
	Jazyk: CZ
	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	

Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
-----------------------------------	---	--	---	--	---

Oddělení komunikace a vzdělávání	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů
----------------------------------	---	---	--	---	---

OBSAH

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ _____	4
PAŘÍŽSKÝ SUMMIT K BALKÁNU _____	4
K VÝVOJI V TURECKU _____	5
HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU _____	7
K BLÍZKOVÝCHODNÍMU MÍROVÉMU PROCESU _____	7
SPOLEČNÉ SDĚLENÍ ESVČ A KOMISE O PODPOŘE REFORMY BEZPEČNOSTNÍHO SEKTORU VE TŘETÍCH ZEMÍCH _____	8
SPOLUPRÁCE EU-NATO _____	9
ESVČ K JIŽNÍMU SÚDÁNU _____	10
ZASEDÁNÍ RADY: AFGHÁNISTÁN, PÁKISTÁN, ČÍNA _____	11
EU-ASEM SETKÁNÍ _____	12

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Turecku a zemím západního Balkánu)

PAŘÍŽSKÝ SUMMIT K BALKÁNU

Pozadí

Aktivní politika přibližování západobalkánských zemí členství v EU je jednou ze současných priorit Unie.¹ Toto přibližování probíhá v rámci takzvaného berlínského procesu, který odstartoval v srpnu 2014 a jehož cílem je obnovení proevropského směřování a angažovanosti politické reprezentace těchto států. Tento proces je pětiletý. V jeho rámci probíhají jednou ročně tematické konference.² Cílem procesu je podpora reformního úsilí, hospodářského růstu a zintenzivnění regionální spolupráce. Berlínský proces zahrnuje Albánii, Bosnu a Hercegovinu, Chorvatsko, Kosovo, Makedonii, Černou Horu, Srbsko a Slovinsko.

V rámci tohoto procesu byla také zintenzivněna podpora Bosně a Hercegovině, která byla identifikována jako země s největším poklesem zájmu o integraci do EU.³

Aktuálně

Třetí summit představitelů západobalkánských států a členských států EU proběhl na začátku července v Paříži za předsednictví francouzského ministra zahraničních věcí a mezinárodního rozvoje Jean-Marca Ayraulta. Tématem letošní konference byl propojování mladých lidí (vzdělanost, mobilita, zaměstnanost, angažovanost)⁴ a rovněž výstavba infrastruktury k vzájemnému propojení jednotlivých států.⁵ Setkání proběhlo ve stínu britského referenda o setrvání v EU.⁶

Na summitu byly přijaty následující závěry:⁷

- S ohledem na proběhlé referendum ve Spojeném království zúčastnění zástupci potvrdili, že západobalkánské státy usilují o členství v EU, rovněž je členství zárukou pro posilování regionální spolupráce a zajištění „dobré budoucnosti“ zemí. Regionální spolupráce je přitom základ stabilizace a prosperity regionu.
- Posuzování investičních záměrů i nadále přísluší EK, která ihned jakmile dojde k naplnění politických a technických předpokladů, které byly stanoveny, uvolní finanční prostředky nutné k realizaci investice. EK dále prověří možnosti, jak zefektivnit a zvýšit podporu.
- Podpora mladých lidí znamená rozšíření programu Erasmus+ na země západního Balkánu. Příležitosti pro financování studia v zahraničí by měly být dostupné i pro začínající vědce.

¹ K tomu viz Přehled SZBP květen 2016, [ZDE](#). Rovněž též summit západobalkánských států s některými členskými státy EU Přehled SZBP srpen 2015, [ZDE](#).

² Bmeia.gv.at: Final Declaration by the Chair of the Conference on the Western Balkans, Berlin, 28 August 2014, 28. 8. 2014, [ZDE](#).

³ Přehled SZBP listopad 2014, [ZDE](#).

⁴ Závěry pracovní skupiny k tomuto tématu viz Diplomatie.gouv.fr: Connecting Youth Western Balkans Youth Conference – Paris, 4 July 2016, Conclusions by the Working Groups, [ZDE](#).

⁵ K investičním akcím v oblasti infrastruktury, na nichž se podílí EU, viz Evropská komise: Connectivity Agenda: Co-financing of investment projects in the Western Balkans 2016, [ZDE](#).

⁶ Balkaninsight.com: Brexit Result Overshadows Balkan Summit in Paris, 4. 7. 2016, [ZDE](#).

⁷ Diplomatie.gouv.fr: Final Declaration by the Chair of the Paris Western Balkans Summit (4 July 2016), 4. 7. 2016, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

- Současným výzvám je třeba čelit koordinovaně. Nejvýraznějším tématem spolupráce je oblast řízení migračních toků, dále potom terorismus a radikalismus.⁸

K setkání vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Federica Mogheriniová uvedla, že spolupráce v oblastech společného zájmu je klíčová. Postupná integrace tohoto regionu do EU přináší občanům těchto států výhody. Proto by měla integrace pokračovat i v případě vystoupení Spojeného království z EU.⁹

K makedonským parlamentním volbám

V druhé polovině července uzavřely čtyři hlavní politické strany dodatek k politické dohodě z loňského léta. Dodatek, na jehož sjednání se podílela také EU, se věnuje aktualizaci seznamů voličů, které se staly předmětem machinací. Dále dojde k úpravě mediálního zákona a změně nominací do rady pro rozhlasové a televizní vysílání. Tyto změny by měly zajistit vyváženější vysílání a vyšší míru svobody slova.

Zástupci čtyř hlavních politických stran se opětovně sejdou na konci srpna letošního roku a posoudí, zdali došlo k naplnění opatření stanovených v dodatku dohody. Pokud ano, určí termín parlamentních voleb. V případě, že volby proběhnou ještě v letošním roce, dojde k sestavení nové přechodné vlády 100 dnů před hlasováním.¹⁰

K VÝVOJI V TURECKU

Pozadí

Turecko je vystaveno bezpečnostním hrozbám vnější povahy, které pramení z vývoje v regionu, a také vnitřního dění. V polovině července se některé vojenské jednotky pokusily o puč, převzetí moci ve státě. Tato snaha byla záhy potlačena. Vláda následně spustila vyšetřování puče a vlnu zatýkání údajných pučistů či sympatizantů v armádě, policii, soudním sektoru a dále.¹¹ Za údajného myšlenkového strůjce byl označen duchovní Fetullah Gulen, který se nachází ve Spojených státech. Ze strany mezinárodního společenství a západních států se ozvaly hlasy odsuzující puč jako nedemokratický a neústavní způsob převzetí moci. Zároveň ale byli turečtí představitelé vyzváni, aby při vyšetřování puče a následné normalizaci dbali na lidská práva a právo na spravedlivý proces. Z turecké strany ale zaznělo, že státy EU nedostatečně podporují demokraticky zvolené instituce v zemi.¹² Evropská kritika činnosti a opatření turecké vlády zesilovala s tím, jak probíhaly další vlny zatýkání, a byl vyhlášen mimořádný stav. Podle turecké ústavy může během mimořádného stavu vydávat dekrety se silou zákona vláda (rada ministrů), které v takovém případě předsedá prezident. Tyto dekrety musejí být postoupeny parlamentu k ratifikaci.¹³

⁸ Členské státy se přihlásily k posílení role Jihovýchodoevropského centra pro vymáhání práva (Southeast European Law Enforcement Centre).

Viz Selec.org: [ZDE](#).

Dále potom se zástupci shodli na naplňování deklarace o společném postupu proti terorismu. EK oznámila přípravu programů na podporu občanské společnosti a nevládních neziskových organizací, které se zabývají prevencí násilného radikalismu a opatřeními proti němu.

⁹ ESVČ: Doorstep by High Representative/Vice-President Federica Mogherini at the Paris Balkans Summit 2016, 4. 7. 2016, [ZDE](#).

¹⁰ ESVČ: Agreement between the four political parties 20 July 2016, 20. 7. 2016, [ZDE](#).

¹¹ Foreignpolicy.com: Why Turkey's Coup d'État Failed, 16. 7. 2016, [ZDE](#).

¹² ECFR.eu: Turkey after July 15: The view from Ankara, 2. 8. 2016, [ZDE](#).

¹³ Viz čl. 121 turecké ústavy.

Constitution of the Republic of Turkey, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Postoj EU k situaci

EU od samého začátku puče podporuje demokraticky zvolené instituce v zemi s důrazem na strategické partnerství EU a Turecka.¹⁴ Demokraticky zvolené instituce ale dle vyjádření vysoké představitelky Mogheriniové a komisaře pro rozšiřování a politiku sousedství Johannes Hahna znamenají také respekt k lidským právům, především právu na spravedlivý proces a humánní zacházení.¹⁵

K situaci v zemi se vyjádřila také Rada pro zahraniční věci (FAC) na svém zasedání 18. července. Rada potvrdila dřívější prohlášení ESVČ a EK, podle nichž EU podporuje demokraticky zvolené instituce a puč jako formu převzetí moci odmítá. Zároveň ale ministři upozornili na nutnost dodržovat základní lidská práva a právo na spravedlivý soudní proces. Obnovení trestu smrti by hrubě porušilo úmluvu o ochraně lidských práv a svobod a standardy, které na kandidátské státy klade EU. Turecko i nadále ale zůstává kandidátskou zemí a EU je připravena s ním spolupracovat na řešení současných výzev a hrozeb.¹⁶

Mogheriniová po zasedání Rady uvedla, že EU zatím nepřehodnotí Turecko jako bezpečnou zemi, v důsledku čehož nebudou žádosti Turků o azyl v evropských státech považovány za opodstatněné. EU může vyvinout diplomatický tlak na všechny instituce, aby dostaly svých systémových povinností a dohlížely nad kroky vlády a orgány činnými v trestním řízení. Uvedla také, že ani ze strany členského státu, ani ze strany komisaře Hahna nepadl návrh na pozastavení přístupových rozhovorů. V souvislosti s nimi Mogheriniová uvedla, že jakékoli zhoršení lidskoprávní situace v zemi a kvality demokracie by vedlo k pozastavení a přerušení kandidátského statusu. Pokračování přístupových rozhovorů závisí na turecké snaze o členství v EU a ochotě tureckých institucí plnit nároky, které EU na kandidátské a členské státy klade.¹⁷

EU se prostřednictvím vysoké představitelky Mogheriniové a komisaře Hahna vyjádřila k vyhlášení výjimečného stavu.¹⁸ EU bude vývoj v zemi po tomto vyhlášení bedlivě sledovat kvůli dodržování základních lidských práv a svobod. EU proto očekává, že nedojde ke zhoršení kvality demokracie v zemi, jak prohlásil prezident Erdogan. Podle turecké ústavy jsou lidská práva nedotknutelná i během výjimečného stavu. Pozastavení uplatňování úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod musí být provedeno podle stanovené procedury a musí být řádně opodstatněné.

¹⁴ ESVČ: Press release on the situation in Turkey, 16. 7. 2016, [ZDE](#).

EK: Statement by the President of the European Commission, the President of the European Council, and the EU High Representative on behalf of the EU Member States present at the ASEM Summit on the situation in Turkey, 16. 7. 2016, [ZDE](#).

¹⁵ ESVČ: Joint statement by High Representative/Vice-President, Federica Mogherini, and EU Commissioner for European Neighbourhood Policy and Enlargement Negotiations, Johannes Hahn on the situation in Turkey, 16. 7. 2016, [ZDE](#).

¹⁶ Rada EU: Council conclusions on Turkey, 18. 7. 2016, [ZDE](#).

¹⁷ ESVČ: Remarks by the High-Representative/Vice-President Federica Mogherini at the press conference following the Foreign Affairs Council, 18. 7. 2016, [ZDE](#).

¹⁸ ESVČ: Statement by High Representative/Vice-President Federica Mogherini and Commissioner Johannes Hahn on the declaration of the State of Emergency in Turkey, 21. 7. 2016, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky
a vnějších vztahů EU)

K BLÍZKOVÝCHODNÍMU MÍROVÉMU PROCESU

Zpráva Blízkovýchodního kvartetu

V červenci zveřejnil Blízkovýchodní kvartet zprávu o pokračujícím mírovém procesu na Blízkém východě.¹⁹ Pro pokračování procesu a dosažení kýženého dvoustátního uspořádání jsou důležité tři body:

- Ukončení násilností,
- Ukončení obsazování dalších území ze strany Izraele,
- Ukončení nelegálního ozbrojování polovojenských jednotek na území pásma Gazy.

Kvartet vyzval k urychlenému provedení pozitivních a motivujících opatření, aby byly zvráceny všechny tři negativní trendy. Ukončení násilností se daří na obou stranách, ačkoli existují jednotlivé případy úmrtí z důvodů terorismu. I nadále ale snahy o ukončení limituje palestinský přístup k pachatelům teroristických útoků, kteří jsou za své činy v komunitě oslavováni. Pokračující osidlování v oblasti C na západním břehu ze strany Izraele je pouze jedním aspektem, který ohrožuje dvoustátní uspořádání. Izraelské úřady dále nejsou ochotné zajistit rozvoj palestinské komunity na tomto území. Vzniká tak asymetrická situace příchodu dalších izraelských osadníků a budování jejich osad a zároveň nedostatečný rozvoj infrastruktury a obydlí stávajících palestinských obyvatel. Vládnutí v Palestinské samosprávě stejně jako zlepšení životních podmínek v oblasti jsou předpoklady pro to, aby území nesloužilo k rekrutaci protiizraelských bojovníků. Je třeba zajistit taková opatření, která přeruší nezákonné dodávky zbraní a budování paralelních ozbrojených struktur (ozbrojených složek radikálního hnutí Hamas). Dále je třeba zajistit jednotnost palestinské reprezentace (překonat rozdělení společnosti na příznivce umírněného Fatahu a radikálního Hamasu). Neméně důležitá je i snaha o zlepšení humanitárních podmínek v oblasti (zásobené potravinami, pitnou vodou, energiemi a podobně).

Zpráva se dále věnuje deseti konkrétním doporučením, jak zajistit plnění opatření na zklidnění situace a dosažení trvalého a stabilního míru. Kvartet vedle arabské mírové iniciativy zdůrazňuje významný vliv nedávného setkání v Paříži²⁰ a s tím související mezinárodní tlak na řešení situace v regionu a dosažení dvoustátního uspořádání.

Jednání v institucích EU

Vydání zprávy okomentovala vysoká představitelka Mogheriniová.²¹ Uvedla, že je nutné opět oživit mírový proces. Z uvedených opatření Mogheriniová vyzdvihla snížení tření na obou stranách a také uplatňování a naplňování palestinské autonomie. Činnost Palestinské samosprávy by měla být rozšířena i na oblast C se zachováním zřetele nad bezpečnostní Izraele.

¹⁹ ESVČ: Report of the Middle East Quartet, 1. 7. 2016, [ZDE](#).

²⁰ Přehled SZBP červen 2016, [ZDE](#).

²¹ ESVČ: Message by High Representative Federica Mogherini on the occasion of the release of the Middle East Quartet Report, 1. 7. 2016, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Oficiální stanovisko jménem EU vydala vysoká představitelka Mogheriniová 8. července. Stanovisko nepředstavuje výraznější změnu v postoji k blízkovýchodnímu mírovému procesu.²² Rada dne 7. července prodloužila činnost mise SBOP EU pro podporu a výcvik policejních jednotek na území Palestinské samosprávy (EUPOL COPPS) a asistenční misi na hraničním přechodu Rafah (EU BAM Rafah) do 30. června 2017. Celkové náklady na další rok činnosti obou misí se pohybují ve výši necelých 12 milionů EUR.²³

Jednání Rada přidružení EU-Jordánsko

Asociační dohoda s Jordánském vstoupila v platnost v roce 2002. V letech 2014–2020 se uplatňuje akční plán o spolupráci mezi EU a Jordánském. Cílem EU je podporovat reformy z vlastních zdrojů.²⁴ V regionu se vyskytuje několik hrozeb – působení Islámského státu, syrská občanská válka, nevyřešená situace mezi Izraelem a Palestinou. Z tohoto důvodu se EU na dění v zemi intenzivně zaměřuje.

V druhé polovině července proběhlo setkání rady přidružení EU-Jordánsko. Za EU se ho účastnila vysoká představitelka Mogheriniová, komisařka pro obchod Cecilia Malmströmová a komisař pro politiku sousedství a rozšiřování Johannes Hahn. Setkání přineslo potvrzení strategického partnerství a shoda na posledních krocích, které předcházejí sjednání kompaktu o návratové dohodě. EU bude podporovat reformní činnost v politické i ekonomické oblasti. Jordánská vláda je vyzvána, aby urychlila ekonomické reformy a investice do vytváření více pracovních míst pro Jordánce i Syřany, kteří se na území království nacházejí.²⁵

SPOLEČNÉ SDĚLENÍ ESVČ A KOMISE O PODPOŘE REFORMY BEZPEČNOSTNÍHO SEKTORU VE TŘETÍCH ZEMÍCH

V souvislosti s předloženou globální strategií předložila EK a ESVČ (vysoká představitelka Mogheriniová) společné sdělení o strategickém rámci podpory bezpečnostního sektoru.²⁶ Sdělení má poskytnout podporu při prosazování cílů stanovených v globální strategii EU o společné zahraniční a bezpečnostní politice (EUGS). Vlastní materiál obsahuje ustanovení o souladu všech nástrojů a prostředků EU (vnější činnost, finanční prostředky, nástroje SZBP a SBOP) pro podporu reformního úsilí bezpečnostního sektoru ve třetích státech. Bezpečnostním sektorem je myšlena vnitřní bezpečnost, vnější bezpečnost, nástroje vynucování právního státu a soudní kontrola použití těchto nástrojů. Vedle toho klade EU také důraz na dobré vládnutí.

- ESVČ bude zajišťovat monitoring bezpečnostního sektoru v jednotlivých zemích, aby mohla EU poskytovat cílenou podporu.
- Podpora bude závislá na politickém odhodlání k reformě, zakotvení a provázání reformy s ostatním reformním úsilím v zemi. Reformy musejí být prováděny za účasti všech důležitých aktérů.
- EU se třetími státy zahájí diskuzi o připravované reformě a unijní podpoře, krocích a kontrolních mechanismech. Ke kontrole postupu reformního úsilí se třetí země musí dostatečně přihlásit sama.

²² Rada EU: Declaration by the High Representative on behalf of the European Union on the Middle East Quartet report, 8. 7. 2016, [ZDE](#).

²³ Rada EU: Palestine: EU police mission and EU border assistance mission extended for 12 months, 7. 7. 2016, [ZDE](#).

²⁴ ESVČ: The EU's relations with the Hashemite Kingdom of Jordan, [ZDE](#).

²⁵ EK: EU-Jordan: towards a stronger partnership, 20. 7. 2016, [ZDE](#).

²⁶ EK a ESVČ: Joint Communication to the European Parliament and the Council: Elements for an EU-wide strategic framework to support security sector reform, 5. 7. 2016, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

- Všechny instituce EU musejí koordinovat svůj postup. Ten by měl být konzultován také s mezinárodními organizacemi a společenstvím.
- EU si musí stanovit dosažitelné cíle, jejichž plněním bude budována všeobecná důvěra a umožněna další spolupráce v budoucnu. EU a všechny její instituce se musejí přizpůsobovat měnícím se podmínkám. Mise SBOP musejí spolupracovat s delegacemi EU v jednotlivých zemích.
- ESVČ a EK se budou podílet na hodnocení dosaženého pokroku v jednotlivých zemích. Zároveň musejí připravit mechanismus posuzování rizika.
- Vznikne neustálý neformální dohled nad činností EU v oblasti podpory reformy bezpečnostního sektoru. Dohled bude sloužit ke koordinaci činností všech institucí a delegací EU.

Zapojení EU do podpory reformy bezpečnostního sektoru sestává z institucionální podpory, dále výcviku a tréninku, poskytnutí vybavení, podpora dohledu nad reformním úsilím, podpora bezpečnosti jednotlivých komunit. Činnost EU je napojena na další činnosti – ozbrojování, demobilizace a opětovná integrace bojovníků, vytváření systému nadnárodního soudnictví a omezování lehkých zbraní.

SPOLUPRÁCE EU-NATO

Popis problematiky

Spolupráce EU a Severoatlantické aliance (NATO) se datuje od konce minulého století, kdy bylo uzavřeno strategické partnerství mezi oběma organizacemi (1999, následně potvrzeno v roce 2003). Strategické partnerství je založeno za účelem efektivního zvládnání krizových situací a identifikace odpovídajícího nástroje pro reakci na nastalé krize. Spolupráce proto sestává v konzultacích, rychlých a podložených rozhodnutích a sdílení bezpečnostních a obranných informací. Vztahy jsou stanovy na základě Berlín plus uspořádání (*Berlin Plus arrangements*). Tato dohoda stanovuje přístup EU k plánovacím, velícím a operativním kapacitám NATO v případě provádění vlastní mise v rámci SBOP.

Jednání v institucích EU

Na setkání Evropské rady na konci června letošního roku zazněl požadavek na posílení spolupráce s NATO z důvodu vývoje na jižním a východním okraji EU. Podoba nové spolupráce nebyla blíže specifikována. Závěry Evropské rady odkazovaly na nadcházející summit NATO, na němž bude podoba nové spolupráce zveřejněna.²⁷

Během summitu NATO ve Varšavě na začátku července přijali zástupci EU a Aliance společnou deklaraci, která se posílené spolupráci mezi oběma organizacemi věnovala.²⁸ Pozadím posílené spolupráce jsou výzvy, které před evropskými státy stojí. Obě organizace přispěly k bezpečnosti západní Evropy, je proto nutné a žádoucí, aby se tento stav dařilo udržet a dále rozvíjet. Vedle rozvíjení obranných kapacit států EU a NATO deklarace zdůrazňuje také stabilizaci a posilování partnerských a sousedních států v souladu s Chartou OSN, což ve svém důsledku povede k zajištění vyšší bezpečnostní členských států. Stěžejní při spolupráci s partnerskými a sousedními státy je zajištění jejich svrchovanosti, územní celistvosti a nezávislosti a podpora vnitřních reforem.

Konkrétní oblasti posílené spolupráce jsou:

- Zvýšení schopností a kapacit čelit hybridním hrozbám, což zahrnuje také sdílení informací, koordinace činnosti zpravodajských služeb a patřičná reakce;

²⁷ Evropská rada: European Council conclusions 28 June 2016, 28. 6. 2016, [ZDE](#).

²⁸ Rada EU: Joint Declaration by the President of the European Council, the President of the European Commission, and the Secretary General of the North Atlantic Treaty Organization, 8. 7. 2016, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

- Rozšíření a adaptace operační spolupráce na moři za účelem boje proti nelegální migraci, především pak proti sítím pašeráků a převaděčů lidí v prostoru Středozeří;
- Spolupráce v oblasti kybernetické bezpečnosti a obrany, společné mise, cvičení, výcvik a vzdělávání;
- Vytvoření interoperabilních sil členských států NATO a členských států EU, aby se vzájemně posilovaly a doplňovaly;
- Posílení obranného průmyslu, výzkumu, rozvoj průmyslové spolupráce mezi evropskými a americkými společnostmi;
- Příprava společných cvičení proti hybridním hrozbám na léta 2017 a 2018;
- Podpora budování obranných a bezpečnostních kapacit v partnerských a sousedních zemích formou projektů, výměny zkušeností; představení konkrétních projektů by mělo proběhnout nejpozději v prosinci letošního roku.

Přípravou projektů v partnerských a sousedních zemích byla na straně EU pověřena Evropská služba vnější činnosti (ESVČ) a EK.

ESVČ K JIŽNÍMU SÚDÁNU

Popis problematiky

I přes sjednání mírové dohody a dohody o bezpečnostním uspořádání²⁹ zůstaly vztahy uvnitř společnosti i nadále napjaté. Politické a etnické rozdělení, které ztělesňují dva někdejší rivalové občanské války současný prezident Salva Kiir a vůdce povstalců Riek Machar, je stále patrné. V červnu letošního roku se prezident Kiir dohodl s viceprezidentem Macharem na zrušení soudního tribunálu pro někdejší válečné zločiny. Další vyrovnání se s minulostí měla zajistit „komise pravdy a usmíření“. Důvodem pro tento návrh byla jejich sdílená obava, aby soudní procesy nenarušily křehký mír.³⁰

Na počátku července došlo k rozhoření střetů mezi ozbrojenými jednotkami přívrženců Kiira a Machara. Cíle obou znesvářených skupiny nebyly příliš jasné. Oba představitelé vyzvali své stoupence ke klidu zbraní, protože střety zvyšovaly obavy z možného nového rozhoření občanské války.³¹ Zastavení násilností se sice uskutečnilo, na úrovni elit ale došlo k poměrně zásadnímu kroku, když prezident Kiir jmenoval nového viceprezidenta. Spojené státy americké, které se k situaci vyjádřily hned po vzrůstu napětí,³² navrhly vyslání mise s mandátem OSN, který by opravňoval k použití všech prostředků k udržení míru, a k uvalení embarga na dovoz zbraní. Spojené státy k tomu přistoupily i kvůli údajné neochotě přechodné vlády spolupracovat s mezinárodním společenstvím. Jihosúdanští političtí představitelé ale požadují vyslání pouze regionálních sil.³³

Vyjádření ESVČ k situaci

Podle ESVČ je situace v zemi i přes nedávné mírové dohody a sestavení přechodné vlády nestabilní a vážná. EU vítá, že čelní představitelé vyzvali k ukončení násilností. Všechny strany by se v dalším kroku měly zaměřit na naplňování mírové dohody sjednané loni. EU je i nadále připravena podílet se na vyřešení situace a udržení míru v zemi ve spolupráci s OSN a regionálními aktéry. Zvláště

²⁹ Viz Přehled SZBP listopad 2015, [ZDE](#).

³⁰ HRW.org: Dispatches: Giving Justice the Slip in South Sudan, 8. 6. 2016, [ZDE](#).

³¹ Reuters.com: South Sudan leaders order ceasefire as civil war fears grow, 12. 7. 2016, [ZDE](#).

³² State.gov: South Sudan: Outbreak of Fighting in Juba, 9. 7. 2016, [ZDE](#).

³³ Reuters.com: U.S. proposes U.N. approve 4,000-strong force for South Sudan's Juba, 7. 8. 2016, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

důležité je vyřešení humanitární situace v zemi.³⁴ Přístup humanitární pomoci zasaženým obyvatelům země by měly respektovat všechny bojující strany.³⁵

Závěry Rady k situaci v Jižním Súdánu

Situaci v zemi se zabývala také Rada pro zahraniční věci (FAC).³⁶ Ministři zdůraznili významnost situace a také nutnost dodržování mírové dohody podepsané loni. EU ocenila rychlou reakci Africké unie a dalších regionálních organizací k řešení problému. EU podle ministrů podporuje iniciativu generálního tajemníka OSN a Rady bezpečnosti o uvalení embarga na dovoz zbraní do země. EU dále vyzývá k sestavení soudního tribunálu na vyšetřování válečných zločinů. Rada dále vyzvala k neomezenému přístupu humanitární pomoci potřebným lidem. EU je připravena poskytnout finanční pomoc na snižování následků střetů a také zajistit diplomatickou pomoc zemi.

ZASEDÁNÍ RADY: AFGHÁNISTÁN, PÁKISTÁN, ČÍNA

Závěry Rady k Afghánistánu³⁷

Cílem snahy EU a členských států v zemi jsou podpora a posilování vnitřních institucí, včetně činnosti podporující hospodářský růst, posilování demokratického vládnutí v zemi, boj proti terorismu, organizovanému zločinu a drogám. Základem stabilizace země je její zapojení do regionálního obchodu a spolupráce v oblasti bezpečnosti a boje proti terorismu. Stabilizace země bude mít též pozitivní vliv na stabilizaci regionu. Afghánské instituce jsou vyzvány, aby přednesly termíny konání parlamentních voleb.

V říjnu letošního roku proběhne v Bruselu konference o situaci v zemi, která by měla přinést debatu o dosaženém pokroku při výstavbě institucí v zemi, dále nová opatření a závazky, zajištění mezinárodní podpory a regionální podpory a ekonomické spolupráce.

V prvním čtvrtletí roku 2017 se očekává představení nové strategie vztahů EU-Afghánistán na období do roku 2020.

Závěry Rady k Pákistánu³⁸

Spolupráce s Pákistánem se nese ve znamení zlepšování lidskoprávní situace v zemi a boje proti terorismu. V obou oblastech Rada ocenila pokrok, kterého pákistánská strana dosáhla. EU i nadále vyzývá zemi, aby zajistila ochranu pro více než tři miliony Afghánců, kteří opustili sousední Afghánistán z důvodů obavy o život a zdraví. EU rovněž podporuje rozhovory s Indií.

ESVČ a vysoká představitelka jsou vyzvány, aby připravily společný plán spolupráce na další pětileté období.

Závěry Rady k Číně³⁹

Rada přijala strategii vztahů EU k Číně. Strategie se věnuje oblasti

- lidských práv a právního státu,

³⁴ ESVČ: Statement by the HRVP Federica Mogherini on new outbreak of violence in South Sudan, 9. 7. 2016, [ZDE](#).

³⁵ ESVČ: Joint statement by the HR/VP Federica Mogherini, EU Commissioner for International Cooperation and Development cooperation, Neven Mimica, and EU Commissioner for Humanitarian aid and Crisis management, Christos Stylianides on the situation in Juba, South Sudan, 10. 7. 2016. [ZDE](#).

³⁶ Rada EU: Council conclusions on South Sudan, 18. 7. 2016, [ZDE](#).

³⁷ Rada EU: Afghanistan - Council conclusions (18 July 2016), 18. 7. 2016, [ZDE](#).

³⁸ Rada EU: Pakistan – Council conclusions (18 July 2016), 18. 7. 2016, [ZDE](#).

³⁹ Rada EU: EU Strategy on China - Council conclusions (18 July 2016), 18. 7. 2016, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

- vzájemného obchodu a působení Číny ve světové ekonomice (především liberalizace čínské ekonomiky, zintenzivnění spolupráce ve vědě, výzkumu a inovacích).
- EU zdůrazňuje spolupráci s Čínou v oblasti zahraniční politiky (složování postojů vůči Íránu, Afghánistánu, Sýrii, Libyi, KLR a situaci na Blízkém východě, zároveň spolupráci na odzbrojování, opatření proti šíření zbraní, boj proti terorismu, migrace a kybernetické bezpečnosti).

EU potvrdila politiku jedné země a dvou systémů, čímž potvrdila svrchovanost Číny s ohledem na zvláštní postavení Hong-Kongu a Macaa. Vedení země by ale mělo zajistit přechod k udržitelnému a soudržnému modelu společnosti i ekonomiky.

EU zdůrazňuje význam nastavených mezinárodních mechanismů řešení sporů s poukazem na časté územní nároky a spory v regionu. EU proto vyzývá všechny zúčastněné strany, aby i nadále v oblasti Jihočínského a Východočínského moře spolupracovaly a vyhnuly se jakékoli konfrontaci.

Rada rovněž přijala závěry k Somálsku.⁴⁰ Ministři podpořili činnost federální vlády v její snaze proti islamistickému radikálnímu hnutí al-Shabaab. EU podporuje vytvoření funkčních bezpečnostních a obranných sil.

EU-ASEM SETKÁNÍ

Deklarace o vztazích EU-ASEM

V polovině července proběhlo v mongolském Ulánbátaru setkání zástupců států skupiny ASEM (*Asia-Europe Meeting*).⁴¹ Setkání přineslo společnou deklaraci o vstupu do třetí dekády spolupráce.⁴² Význam skupiny spočívá v budování vzájemného porozumění mezi Evropou a Asií, propojování infrastrukturou a budování mezilidských vztahů, spolupráce při celosvětových výzvách a podpora účinného multilateralismu. V dalších deseti letech by mělo dojít k posílení partnerství, zaměření spolupráce k dosažení konkrétních cílů, podpoře propojování ve všech dimenzích, sdílení informací a flexibilnímu síťování.

Spolupráce v oblasti boje proti nadnárodnímu terorismu

Spolupráce v oblasti boje proti terorismu představuje jednu ze základních oblastí pro mezinárodní spolupráci ve skupině evropských a asijských zemí. Státníci se vyjádřili k nárůstu teroristických útoků v Evropě a Asii.⁴³ Podle společné deklarace je boj proti terorismu klíčovou oblastí společného zájmu. Vedle boje proti terorismu je nutné zajistit opatření proti radikalizaci skupin obyvatelstva a rovněž představit takové nástroje, kterými bude možné bránit zneužívání internetu pro potřeby teroristických organizací. Státy ASEM uznávají všeobecnou konvenci o prevenci mezinárodního terorismu OSN.⁴⁴

⁴⁰ Rada EU: Somalia - Council conclusions (18 July 2016), 18. 7. 2016, [ZDE](#).

⁴¹ ASEMinfoboard.org: THE OFFICIAL INFORMATION PLATFORM OF THE ASIA-EUROPE MEETING (ASEM), [ZDE](#).

⁴² ESVČ: ULAANBAATAR DECLARATION ON ASIA-EUROPE MEETING (ASEM) INTO THE THIRD DECADE Ulaanbaatar, Mongolia, 15-16 July 2016, 16. 7. 2016, [ZDE](#).

⁴³ EK: Statement of ASEM Leaders on International Terrorism, Ulaanbaatar, Mongolia, 15 July 2016. 15. 7. 2016, [ZDE](#).

⁴⁴ Deklarace z 11. setkání viz ESVČ: 11th ASEM Summit "20 Years of ASEM: Partnership for the Future through Connectivity" CHAIR'S STATEMENT, 16. 7. 2016, s. 8, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz